

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A Magtár 1863-ban épült műemlék jellegű épület. Ybl Miklós tervei alapján állították fel az egykori Wenckheim birtok számára. Ez a magtár igazi előfutára a mai architektonikus törekvéseknek. Az épület T-alaprajzú, háromemeletes, zárt tömb, egyszerű bélletes, gótizáló ablakokkal. Könyöklői ferdek, hogy por vagy pizok ne rakódjon rájuk, felettük lépcsős párkánytag helyezkedik el. Az ablakok között alulról felfutó lizénák vannak, a második emelet felett pedig párkány, és a harmadik emelet nyílásai gyöngyként koronázzák az épületet, melyen alacsony nyeregtető található. A tömböt a mellette álló szárítótoronnyal a második emeletig egyetlen köríves nyílás köti össze. Ez fedett aláhajtóként szolgált a szállítókoszik számára, azonban se párkánya, se zárköve nincs a hatalmas ívnek. A szárítótorony földszintjét félköríves ablakok, az emeleti falait pedig vak árkados, négyszögletes kis szellőzőnyílások tagolják. Ezek csak a szemben álló falakon vannak azonos magasságban. Az épület első tervén a szárító a magtár mögött állt, nem az oldalán, mint ahogy megvalósult. A nagyobbik téglalap alaprajzú rész három szinten volt alkalmas gabonátárolásra, ez funkcionált magtárként. Ehhez az épületszárnyhoz csatlakozik merőlegesen a silórész, amely szintén háromemeletes. A közepén félköríves boltozat található, valamint a jobb oldali részén a szárítósiló helyezkedett el. 1985-ben a vihar által súlyosan megrongált tetőzetet helyreállították, további munkálatokra azonban nem került sor. Legsúlyosabb és legköltésesebb feladatnak a falazat felvizesedésének megszüntetése lenne.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A magtár 1944-ig az uradalom majd a Földműves szövetkezet, utána a Békés megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat használatában volt, majd 1962-ben a dobozi Petőfi Tsz vásárolta meg az épületet. A Termelőszövetkezet vezetősége látva a rohamos állagromlást 1967-ben tervbe vette az épület felújítását. Ehhez az Országos Műemlékvédelmi Felügyelőség engedélyét is megszerezte, de a szükséges pénzeszközt nem tudta biztosítani. A község kimagasló ipar- és építészettörténeti emléke a földbirtokos Wenckheim család felkérésére, Ybl Miklós tervei alapján, romantikus stílusban, 1863-ban épült, műemlék jellegű kategóriába sorolt magtár (Vésztői út 12.). A T alaprajzú épület nagyobbik, háromszintes része szolgált a gabona tárolására. Ehhez az épületszárnyhoz merőlegesen csatlakozik a szintén háromemeletes silótorony, melynek nyugati oldalán, középen található a koszik beállítását lehetővé tevő, félköríves, boltozott bejárat. A jobb oldali részen helyezkedett el a szárító siló. A torony tetején kör alakú tárcsadísz, alatta félköríves vaknyílásokból álló díszítéssor látható. Az ablakok fölé romantikus jellegű bekarcolt szemöldökdíszeket tervezett Ybl Miklós. A magtárat az idők folyamán néhány helyen átalakították. Ha sikerülne a jobb sorsra érdemes épület új funkcióját megtalálni, akkor a megfelelő rekonstrukció elvégzése után a község számára is lehetőségeket teremtő, a megye épített örökségének számottevő részévé válhatna. Méltán büszkéek lehetünk, hogy Ybl Miklós magyar építész, a 19. század egyik legnagyobb magyar mestere, a historizmus európai jelentőségű képviselője, Doboz nagyközségben maradandó agrártörténeti műemléket hagyott az utókor számára.

A magtár napjainkra erősen leromlott állapota ellenére is agrártörténeti emlékeknek számít. Jelenleg magántulajdonban van. Az épület értékeinek megőrzése közös érdekünk.